

Különfélék.

— A magyar erdészeti ismertetése Némethonban. Nem rég az „Allgem. Forst-und Jagdzeitung“ magyar osztrák határról kelt levelet közölt, melynek czime így hangzik: Zur Charakteristik der forstlichen Zustände in Oesterreich und Ungarn. „az Osztrák és magyarhoni erdészeti viszonyok jellegzéséhez“, és melyből mi a honunkat illető helyeket a következőkben tisztelt olvasó közönségünk tudomására juttatjuk; még pedig ez úttal minden megjegyzés nélkül; utalván egyrészt „az erdészeti magyar irodalom ügyében“ néhány hó előtt a Vadász és Versenylapokban közölt cikkeinkre, másrészt meg olvasóink saját bölcs ítéletére. A nevezett cikk reánk vonatkozó része tehát így szól:

Az 1852-ki erdőtörvény, mely Magyarországra is vonatkozott, itt mind eddig nem igen vert gyökeret, s most a régi magyar törvényekhez való visszatérés folytán egészen kérdésessé vált. Hogy erdészeti dolgokban, melyik törvény szerint járnak el, azt e percben bajos volna megmondani, várható azonban, hogy e tárgy is nem sokára megfelelő megoldását találandja, miután a nagy erdőbirtok az országgyűlésen erősen képviseltetik, s miután minden erdőbirtokosnak érdekében van, hogy erdeiben a rend fentartassék. Az erdőgazdászat javulásának nagy hátrányául szolgál az, hogy a birtokszabályozás nincs még általánosan bevégezve, mert csak az által távolíthatók el az erdöket terhelő szolgálmat s válik a célszerűbb gazdászat lehetővé. — Az erdésztsztek, a magánosoknál is, nagyobbrészt németek-, vagy morvák-és csehekből állanak; a magyarok kisebbségben vannak s nincs is közöttük valami kitünő tehetség. — Ha a merevnemzetiségi elv a gazdászat ezen ágában is kizárólagos érvényre jut, akkor Magyarország erdei körül roszul fog állani a dolog.

A magyar erdészeti irodalom igen szegény; néhány német nyelven megjelent munka a középszerűség bélyegét viseli, bárha az anyagnak bővében vannak. A jelentékeny égalji különbségek, melyekre Magyarhonban akadunk, nem egy — oly fanem létezése, mely

Némethonban nem tenyészik, s melynek kezelésére nézve a német erdőszeti könyvekben hasztalan keresünk oktatást, külön kezelési szabályok felállítását igen kívánatosná tennék. *)

Valljon egyszerűet vagy értelmiség hiánya-e oka annak, hogy ez irányban eddig mi sem történt, azt döntetlenül kell hagynunk; ideje volna azonban, hogy azok, a kik helyzetöknél fogva ez irányban tekintélyek, szavukat hallassák. Bármi jó német könyvek fordításai, czéljoknak csakúgy fognak megfelelni, ha azok a helyi szükségekhez alkalmaztatnak.

A magyar erdőszegylet e hiányon segíthetne, miután majdnem valamennyi erdőgazdája az országnak tagja neki. Fájdalom, ezen egylet oly ferde állásban van, mikép annak igyekezetei, mostanra nézve legalább egészen paralizáltak. — Miglen Cseh- és Morvaországban a nagy erdőbirtokosok becsületbeli dolognak tartják, az ottani erdősz-egyesületek tagjaivá lenni, személyes résztvevén a gyülekezetekben s anyagi segédeszközöket is szolgáltatván; addig Magyarhonban e részben se hogy sem igazolható közönyösség uralkodik, mely az erdőszegylet összes igyekezeteit elbénítja. — Ezen egylet oly időben keletkezett a, midőn a magyar elem el volt nyomva, vagy elnyomottnak képzelte magát; német erdészek igyekezete által jött létre, bárha azok, mint az ország lakosai, annyiival is inkább magyarokul lettek volna tekintendők, miután itt közhasznú cél után törekedtek. Oly időben volt ez, a midőn az egyesülési vágy egész Ausztriában lábra kapott, s az érdekeltség külviszonyok által kevésbé elfoglalva, e tudományos és gazdasági törekvések felé irányult. Az erdőszegylet mindenkép azon volt, hogy ezen ország erdőgazdászata állapotát köztudomásra juttassa; a létező hiányokra figyelmeztetett, ezek pótlása iránt tanácsot szolgáltat; egy szóval az egyesület minden rendelkezésére álló eszközökkel az erdőszeti viszonyok javítására törekedett, a mi közleményeiből is eléggé kiviláglik. Miért nem felelt meg tehát az eredmény az

*) Azt mondtuk ugyan, hogy megjegyzés nélkül közlendjük az illető cikkek reánk vonatkozó részeit. Hogy azonban olvasóink valamikép ok nélkül el ne keseredjenek, kénytelenek vagyunk őket azon fentebbi állításra figyelmeztetni, miszerint honunkban csak kevés magyar erdősz létezik, s ez is — gyöngye és zű! Hogy tehát ezen s még néhány alábbi nehezítés a világért sem hazánkfait, hanem egyedül azon sok erdeink boldogítására hivatott lángészt illetheti, — magában érthető.

örökösnek? — Mert ez egyesületet idegennek tekintik, miután az németül tárgyalt, németül ír és nyomtat.

De hát ennek az egyesület oka? Bizonyára nem, mert ha a magyar nemzetiségi elem csak némileg is képviselve lett volna ezen egyesületben, minden kétségen kívül érvényre is vergődik. *)

A közléseket magyar példányban is ki akarták adni, s most is akarják; míg azonban a magyar erdőbirtokosok távol állanak, s az egyesület saját gyöngge segédforrásaira lesz utalva, addig az lehetetlen.

Erdőgondárok nevelésére célzó iskolákat akartak állítani, ezekre pedig Magyarországnak okvetlen szüksége van, ha nem akar csupa erdőcsöszöket tisztviselőkül fogadni, vagy olyakat külföldről hozatni. Többszöri felszólítások daczára azonban a nagy erdőbirtokosok egyike sem vette e nekik magyar nyelven megküldött felhívást tekintetbe. Most arról beszélnek, hogy a magyar gazdasági egyesület Pesten erdészeti osztályt akar alakítani. **) Ki fog ebbe belépni? Természetesen csak magyarok, miután ezek az idegen elemet mindenütt kizárni törekednek. Léteznek-e azonban magyar erdészek? azaz olyanok, kik képesek az erdészeti érdekeket a földbirtokosok irányában úgy képviselni, hogy ezek azokról helyes fogalmat nyerjenek? E kérdésre csak nemmel lehet felelnünk, mert a mily kevéssé biztosítja egy fecske megjelenése a tavaszt, ép oly kevéssé fogja azon kevés elszórva élő magyar nemzetiségű erdőgazda az erdészeti notabilitásokat képviselhetni. Magyarország erdőgazdái közül ugyan igen derék erőkre akadunk, ezek azonban csupa idegenekből állanak, kik mint olyanok rossz szemmel nézetnek.

Reménylünk azonban, hogy a magyarok általában tulnyomó gyakorlatisz e részben is érvényre fog vergődni, s hogy sok külföldi itt működő erdésztiszt aggodalma nem fog teljesülni. E.

— A felfogyasztás Északamerikában. — Mily nagy Északamerikában a szerszámfa fogyasztása, azon tényből megítélhető, miszerint Kanadában Peterboroughban egy fűrészmalom

*) Már megint bele kell szólnom. Hát ha az a kevés gyöngge eszű magyar erdész tagjává válik az egyesületnek, a sok lángész mind utána indul? — az ő kedvükért még magyarul is megtanul? Ezt már csakugyan soha se hittük volna! Különben igaz, hogy a lángész szeszélyes ötletekben bővelkedni szokott.

**) Mi úgy tudjuk, hogy már régen megvan.

136 fűrészszel dolgozik, melyek élesztése s jó karban való tartása gépek segítségével eszközöltetik. E fűrészmalomban minden 9 hónap alatt 70,000 fát dolgoznak fel. Egyetlen egy kereskedő ház, Egan és társai, 185⁵/₆-ki télben a fák levágásával 3800 munkást s azok elszállításával 1700 lovat és 200 ökröt foglalkoztatott; a fentebbiek számára szükséges élelmezést 400 fuvar szállította. A kanadai fakereskedés oly lendületet nyert, hogy egyetlen egy évben 1855-ben Quebekről 536,996 kbméter (18 millió köbláb) jegenye fenyőfát vittek ki, miglen az illető kivitel 1857-ben csak 304,065 köbméterre (9,626,000 kbl.) rúgott. A kanadai erdőségek különben fölösleges fával még számos évre vannak ellátve. — (Ann. forest.) E.

— A jegenye fenyő új faja. A honosítási központi intézet utolsó Berlinben tartott ülésében a következő érdekes tárgyról értekeztek.

1859-ben Peloponnes belsejében, főképp pedig Arcádiában 850—1580 méternyi (2700—5000 láb) tengerfölkötti magasságban oly jegenye-fenyőkre akadtak, melyek a Göröghonban uralkodó *Abies Apollinis*-től sok tekintetben lényegesen különböznek. Ez új fenyő t. i. nem csak hosszabb törzsökkel, világosb és egyenes tükkel, sokkal kisebb tobozokkal, de egyéb oly tulajdonokkal is bír, melyek más fenyőknél vagy épen nem, vagy csak igen csekély mértékben észlelhetők. Először ugyanis levágtván, a gyökerekből csak úgy hajt, mint a lombfák. Másodsor meg, ha törzsöke vagy vízszintes ágainak valamelyike megsérül, letöretik vagy elvágatik, onnét független hajtások erednek, melyek magokban ismét új fákká fejlődnek. A dolog megvizsgálása végett Athenből a hely színére küldött szakemberek e fenyők egy példányára akadtak, melyen 50—60 a fentebb irt módon kifejlett sudár találtatott. E fenyő nagy számban jó elő főképp a Maenalon nevű hegyen és a Nymphák Bytine melletti barlangjában; — a benszülöttek azt élatosznak nevezik.

Kétségkívül Theophrast is e fát értette, midőn a növények bárcsonkán reánk maradt leírásában egy Arcádiában növő fenyőről emlékezik, mely egyenesen hajt fölfelé és megsérülve oly kinövés támad rajta, melynek fája igen erős s melyből a lakosok tejedényeket készítenek. E fenyőt most Amália királynő fenyőjének (*Abies Regina Amalia*) nevezték el.

Ismételt fölhívás az erdőszeti ma- gyar műszótár ügyében.*)

E lapok első füzetében kértük mindazon t. hazánkfiait, kik az erdőszeti műszótár létesítéséhez bármi csekély mértékben, ha csak egyetlen egy jó szóval is járulhatnak és járulni akarnak, hogy ebbeli szándékukat legkésőbb január 15-ig velünk levél útján tudatni sziveskedjenek, mikép nékiek e műszótár német részét január végeig megküldhessük.

Eddig e fölhívásunknak a következő igen tisztelt hazafiak kegyeskedtek engedni: Fuchs Frigyes, Kabina János, Kádár István, Koppe Mór, Láng György, Neusiedler János, Szöllösy János és gróf **Zay Albert** urak.

Számra csekély de vitéz törzs! melyhez való mielőbbi csatlakozásra kérjük azon tisztelt hazánkfiait, kik azt eddig, talán azon hitben, hogy már úgy is elkéstek, nem tették.

Az ebbeli jelentkezés határidejét február végéig terjesztjük ki azon megjegyzéssel, hogy a műszótár német részével, melyből 200 példányt készítettünk, nem csak t. előfizetőinknek, hanem telhetőleg másoknak is, kik e valóban nem csekély fontosságú vállalatot bármi részben is előmozdítani óhajtanák, szivesen szolgálunk.

Ismételjük, hogy egyetlen egy jó szót is köszönettel fogadunk; nem hihetjük tehát, hogy magyar és nevezetesen a székelyföldön s egyéb magyar ajku tájakon lakó honfiaink ne viseltetnének annyi érdekléssel e nemzeti ügy iránt, melynél fogva legalább azon szavak összegyűjtésére és beküldésére, melyek vidékükön a nép, hivatalnokok vagy munkások száján élnek, ne válalalkoznának.

*) Hazai lapjaink tisztelt szerkesztőségeit az ügy érdekében kérjük e fölhívás szives átvételére.

Tulajdonos kiadók és felelős szerkesztők:
Divald Adolf és Vágner Károly.

Pest, 1861. Nyomatott ENGEL és MANDELLO-nál,